

An aerial photograph of a multi-lane highway stretching from the bottom right towards the top right. The landscape includes fields, some industrial or commercial buildings, and distant urban areas. The image is divided into three horizontal color bands: a warm orange band at the top, a teal band in the middle, and a dark olive green band at the bottom. The title text is centered in the teal band.

STRATEGISK PLAN FÖR RIKSANTIKVARIEÄMBETET 2021–2024

RIKSANTIKVARIEÄMBETET

STRATEGISK PLAN FÖR RIKSANTIKVARIEÄMBETET 2021–2024

“Riksantikvarieämbetet är den nationella myndighet som leder och stödjer arbetet med att bevara, använda och utveckla kulturarvet.”

Kulturarv

Kulturarv utgörs av historiska spår som tillkommit genom mänsklig aktivitet i olika tider: objekt eller företeelser, men också idéer och perspektiv. Kulturmiljö avser hela den av människor påverkade miljön och kan omfatta en enskild lämning eller ett större landskapsavsnitt. När vi kallar något för kulturarv ger vi det ett visst värde. Oavsett om det skrivs i obestämd eller bestämd form – kulturarv eller kulturarvet – innefattar det en mångfald av uttryck.

Kulturarv är sedan 2016 ett eget politikområde. Inom detta område framhålls att kulturarv förändras över tid, att enskilda människor kan använda kulturarvet för bildning, kunskap och upplevelser samt att det är viktigt att se till att alla kan utforska det förflutna.

En nationell kulturarvsmyndighet

Riksantikvarieämbetet är den nationella myndighet som leder och stödjer arbetet med att bevara, använda och utveckla kulturarvet. Ansvaret omfattar i första hand frågor om kulturlandskap, kulturmiljöer, kulturminnen, kulturföremål och museer.

Riksantikvarieämbetets verksamhet ska, tillsammans med andra aktörers insatser, leda till att målen för kulturpolitiken och det statliga kulturmiljöarbetet uppfylls. Vår långsiktiga vision är att alla tänker i tid, det vill säga att alla tar sitt ansvar för kulturarvet, så att det är väl känt, används och utvecklas i takt med tiden.

Bredden i kulturarvsarbetet ställer krav på oss att vara fokuserade och effektiva i vår pådrivande och stödjande roll. Vi värderar därför samverkan, öppenhet och professionalism högt och agerar i enlighet med detta.

Strategisk plan och mål

Strategiska planen för 2021–2024 tar avstamp i samhällsutvecklingen, förvaltningspolitiken och våra olika uppgifter enligt myndighetens instruktion. Målbilderna i planen har tagits fram i samverkan inom myndigheten. De pekar ut riktningen under strategiperioden. Målbilderna är beroende av varandra och omfattar allt arbete i myndigheten.

Den samlade effekten av måluppfyllelsen svarar mot regeringens kulturarvspolitik inklusive de nationella kulturmiljömålen:

- *Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas.*
- *Människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön.*
- *Ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser.*
- *En helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.*

Målbilderna i vår strategiska plan bidrar också till FN:s globala mål för hållbar utveckling. Genom de globala målens betoning på social jämlikhet och utvecklingsetik skapas en hållbar, inkluderande och rättvis utveckling för alla.

Vår roll i samhällsutvecklingen

Rikantikvarieämbetet som nationell myndighet bidrar till samhällsutvecklingen genom att skapa förutsättningar för en mångfald av kulturarv som kan utforskas och uppskattas av alla.

Dagens samhällsutveckling kan beskrivas som oförutsägbart och samhällets aktörer ställs allt oftare inför överraskande situationer. Covid-19-pandemin har t.ex. plötsligt förändrat världen och även förutsättningarna för kulturarvsarbetet. Det möjligas gränser har flyttats snabbare än förväntat och till synes omöjliga åtgärder har plötsligt blivit aktuella.

Den digitala världen erbjuder nya möjligheter till samverkan, till minskade avstånd och till förändrade maktförhållanden. Samtidigt utmanas den demokratiska samhällsordningen då desinformation sprids, tillit minskar mellan människor och förtroendet för staten sviktar. En effektiv, rättssäker och samverkande statsförvaltning med väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet är en förutsättning för att upprätthålla förtroendet för myndigheter och demokratiska principer. Vi behöver därför se till att det vi gör, gör vi effektivt och till nytta för andra.

Utmaningarna för den demokratiska samhällsordningen, klimatförändringar, digital omställning och förändrad demografi är drivkrafter som myndigheten behöver förhålla sig till de närmaste åren. Dessa drivkrafter föder ständigt nya diskussioner om vad som ska prioriteras, vad som behöver förändras och vad som är värt att bevara. Ett historiskt perspektiv utvecklar vår förmåga att förstå och påverka vår samtid och kan stimulera konstruktiva diskussioner om vilket samhälle vi vill ha och lämna över till kommande generationer. Ett tvärsektorielt kulturmiljöarbete, där samhällsbyggnadsaktörerna ser kulturmiljön som en tillgång, stärker dessa perspektiv.

Vårt myndighetsarbete kännetecknas av saklighet, opartiskhet och väl utformade verktyg. Det skapar legitimitet för vårt arbete och förutsättningar för andra aktörer att bidra till ett hållbart samhälle genom kulturarvsarbetet. Detta är utgångspunkten för att styrmedel och arbetssätt stärker kulturarvets position i samhällsutvecklingen. Att kulturarv bevaras, används och utvecklas leder också till ökat återbruk av byggnader och andra kulturmiljöer, vilket i sin tur bidrar till en cirkulär ekonomi och minskad klimatpåverkan.

Kulturarvsinformation är ett viktigt underlag för både beslutsfattande och kunskapsuppbyggnad. Därför krävs det att vår kulturarvsinformation är angelägen, används och gör avtryck i samhället. Bredden av kulturarvsaktörer kräver gemensamma förhållningssätt och principer för att de digitala processerna ska kunna utvecklas och förvaltas effektivt. Mångfalden är också en av kulturarvsarbetets styrkor. Vi behöver därför stödja musei- och kulturarvsarbetet så att landets kulturarvsaktörer blir starkare tillsammans.

Kulturarvets värde för samhällsutvecklingen stärks genom att kulturarvsperspektivet integreras i andra politikområden och bidrar till bredare insikt om den historiska miljöns betydelse för kunskap, upplevelser och tillhörighet.

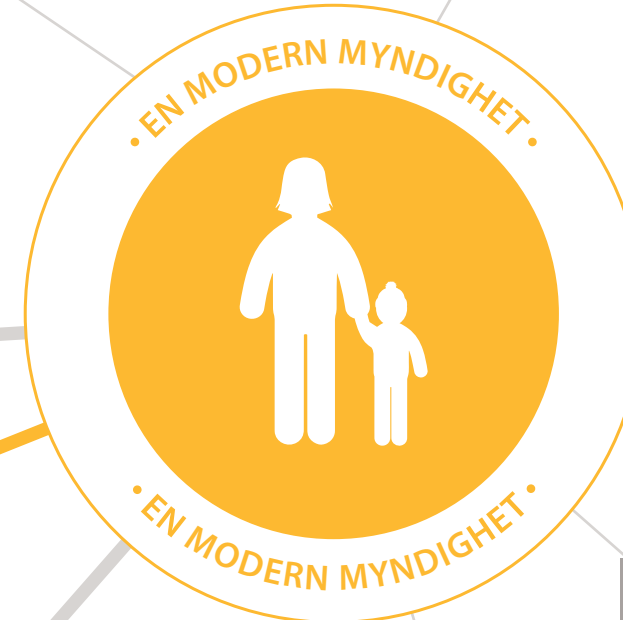
MÅLBILDER 2024

Samhällsbyggnads-
aktörerna ser kulturmiljön
som en tillgång.

Det vi gör, gör vi effektivt
och till nytta för andra.

Landets kulturarvsaktörer
är starkare tillsammans.

Styrmedel och arbetssätt
stärker kulturarvets position
i samhällsutvecklingen.

Kulturarvsinformation är
angelägen, används och
gör skillnad i samhället.

HÅLLBAR SAMHÄLLSBYGGNAD

Målbild: Samhällsbyggnadsaktörerna ser kulturmiljön som en tillgång.

Samhällsbyggnadsaktörerna ser kulturmiljön som en tillgång

Olika anspråk på landskap och bebyggelse bidrar till utmaningar och målkonflikter i förvaltningen och omformningen av det fysiska landskapet (samhällsbyggnadsprocessen). En samlad kulturarvspolitik förutsätter att aktörerna arbetar över sektorsgränserna för att se till att kulturmiljön värderas och integreras i samhällsbyggnadsprocessens alla delar.

Vår roll är att vara en samverkanspartner i utvecklingen av samhällsbyggnadsprocessen. Detta innebär bl.a. att vi ska stödja den regionala nivån och andra statliga myndigheters arbete med att integrera kulturmiljöperspektivet i sina styrmedel och ledningsprocesser. Vi ska också uppmuntra det civila samhället att delta i samhällsbyggnadsprocessen.

Målbilden innebär att: _____

➤ *Våra kunskapsunderlag belyser kulturmiljöfrågorna i samhällsbyggnadsprocessen genom att beskriva tillstånd, kommunicera värde och uppmärksamma hotbilder.*

➤ *De tio TVÄRS-myndigheterna har integrerat kulturmiljöaspekter i de delar av samhällsbyggandet som de har ansvar för.*

➤ *Vi har goda relationer och samverkar med de viktigaste samhällsbyggnadsaktörerna för att kulturmiljöperspektiv ska finnas med i samhällsbyggnadsprocesserna.*

➤ *Civilsamhället känner väl till hur de kan bidra till samhällsbyggnadsprocessen.*

Så når vi målbilden: _____

! *Genom nationell överblick, samverkan och kunskapsunderlag påverkar vi aktörerna och deltar i samhällsbyggnadsprocessen så att kulturmiljöns värden tas till vara.*

Agenda 2030 – Globala målen

11.4 Skydda världens kultur- och naturarv, 11.A Främja nationell och regional utvecklingsplanering, 11.B Implementera strategier för inkludering, resurseffektivitet och katastrofriskreducering, 10.2 Främja social, ekonomisk och politisk inkludering, 17.17 Uppmuntra effektiva partnerskap

KULTURARVET I INFORMATIONSSAMHÄLLET

*Målbild: Kulturarvsinformation är angelägen,
används och gör skillnad i samhället.*

Kulturarvsinformation är angelägen, används och gör skillnad i samhället

Den kulturarvsinformation som finns i samhället är fragmenterad och spridd. Den är därför svår att hitta och använda. Kvalitetssäkrad, tillgänglig och användbar kulturarvsinformation kan göra skillnad i samhället. Vi behöver därför förstå hur informationsförsörjningen fungerar, säkras och är en del av den digitala utvecklingen.

Vår roll är att stärka kunskapsförsörjningen och förmedlingen av kulturarvsinformation till en mångfald av användare. Vi har ett särskilt ansvar för att tillförlitlig kulturmiljöinformation finns tillgänglig för myndighetsutövning i samhällsbyggnadsprocessen.

Målbilden innebär att: _____

Vi bidrar till en mångfald av kulturarvsinformation genom att tillgängliggöra och berika relevant data.

Vår information och våra kunskapsunderlag används i miljöer och tjänster där våra användare finns.

Organisationsövergripande och kvalitetssäkrade arbetsprocesser gör att den kulturarvsinformation vi ansvarar för bidrar till nationell överblick.

Vi ser till att kulturarvsinformation bidrar till ökad kunskapsuppbyggnad genom forskning och utveckling.

Vi har utvecklat vår del i den nationella digitala infrastrukturen för kulturarvsinformation.

Så når vi målbilden: _____

Genom att förstå hur informationsförsörjningen i samhället fungerar, ser vi till att kulturarvsinformationen finns där den behövs och gör skillnad vid beslutsfattande och kunskapsuppbyggnad.

Agenda 2030 – Globala målen

11.4 Skydda världens kultur- och naturarv, 11.A Främja nationell och regional utvecklingsplanering, 16.10 Säkerställa allmän tillgång till information och skydda de grundläggande friheterna, 17.17 Uppmuntra effektiva partnerskap

UTVECKLAT KULTURARVSARBETE

Målbild: Landets kulturarvsaktörer är starkare tillsammans.

Landets kulturarvsaktörer är starkare tillsammans

Digitaliseringen erbjuder möjligheter att nå nya målgrupper och utveckla samverkan i hela landet. Det finns en mångfald av kulturarvsaktörer med olika huvudmän, inriktningar och förutsättningar. Var för sig har de begränsad förmåga att möta utmaningar och möjligheter men tillsammans kan vi stärka deltagandet i kulturarvsarbetet och påverka samhällets utveckling.

Vår roll är att utmana och uppmuntra museer och andra kulturarvsaktörer att gemensamt utveckla sina perspektiv och verktyg. Vi ska också samordna och stödja arbetet så att de utvecklar gemensamma standarder och principer för den digitala verksamheten.

Målbilden innebär att: _____

- *Vi är en tydlig och attraktiv samarbetspart, som medverkar på ledande arenor och driver utvecklingen av kulturarvsarbetet.*
- *Vi erbjuder ett sammanhållet och efterfrågat stöd för verksamhetsutveckling inom digitalt kulturarv.*
- *Många aktörer upplever att de kan dra nytta av resultat från en praktisknära utveckling som de själva inte deltagit i.*
- *Vi är föredömliga med att tillämpa nationella ramverk för digital samverkan, Digisams principer och andra för sektorn viktiga principer.*
- *Vi identifierar utvecklingsområden och bidrar till att kulturarvsaktörernas kunskapsuppbyggnad och utvecklingsarbete finansieras genom medel från centrala utlysningar eller program.*

Så når vi målbilden: _____

- ! Genom kunskapsuppbyggnad, praktisknära utvecklingsarbete och samordning av digitaliseringsarbetet utmanar vi landets kulturarvsaktörer att tillsammans utveckla musei- och kulturarvsarbetet.

Agenda 2030 – Globala målen

11.4 Skydda världens kultur- och naturarv, 9.1 Skapa hållbara, motståndskraftiga och inkluderande infrastrukturer, 17.17 Uppmuntra effektiva partnerskap

VÄL ANVÄNDA STYRMEDEL

Målbild: Styrmedel och arbetssätt stärker kulturarvets position i samhällsutvecklingen.

Styrmedel och arbetssätt stärker kulturarvets position i samhällsutvecklingen

Styrmedel och arbetssätt är de verktyg som avgör hur vi bevarar, använder och utvecklar kulturarv. Uttolkningar av lagstiftningar, fördelning av medel och former för samverkan behöver ständigt ses över och diskuteras. För att verktygen ska utvecklas hållbart och rättssäkert krävs systematik i arbetet och gemensam begreppsförståelse.

Vår roll är att utveckla och tillämpa de styrmedel vi förfogar över. Detta gör vi i första hand genom överinseende och uppföljning, föreskrifter, allmänna råd, vägledning samt bidragsgivning. Vi arbetar även för att andra myndigheters styrmedel ska bidra till utvecklingen av musei- och kulturarvsarbetet och därmed stärka de kulturhistoriska värdena i samhällsbyggnadsprocessen.

Målbilden innebär att: _____

- *Länsstyrelserna får det stöd som vi har kommit överens om.*
- *Vårt arbete med funktionshinderfrågor ger fler tillgång till digitalt och fysiskt kulturarv.*
- *Vi har en löpande samverkan med utvalda statliga myndigheter för att använda och utveckla styrmedel så att kulturmiljömålen nås.*
- *Gemensamma arbetssätt och begrepp har ökat professionaliseringen inom kulturarvsområdet.*
- *De bidrag vi förfogar över driver utvecklingen i linje med kulturmiljömålen och våra målbilder.*

Så når vi målbilden: _____

- ! **Genom att arbeta systematiskt med styrmedel och arbetssätt, utvecklar och stödjer vi musei- och kulturarvsarbetet samt stärker de kulturhistoriska värdena i samhällsbyggnadsprocessen.**

Agenda 2030 – Globala målen

11.4 Skydda världens kultur- och naturarv, 11.A Främja nationell och regional utvecklingsplanering, 11.B Implementera strategier för inkludering, resurseffektivitet och katastrofriskreducering, 10.2 Främja social, ekonomisk och politisk inkludering, 17.17 Uppmuntra effektiva partnerskap

EN MODERN MYNDIGHET

Målbild: Det vi gör, gör vi effektivt och till nytta för andra.

• EN MODERN MYNDIGHET •

• EN MODERN MYNDIGHET •

Det vi gör, gör vi effektivt och till nytta för andra

Som en modern nationell kulturarvsmyndighet ska vi ha en effektiv verksamhet och hushålla väl med statens medel. Resultaten av myndighetens arbete ska kunna omsättas och bidra till en hållbar utveckling. Verksamheten ska kännetecknas av transparent ledning och styrning, aktiv samverkan och möjligheter till professionell utveckling för alla medarbetare.

Vår roll som statlig myndighet innebär att vi ständigt utvecklar verksamheten och samarbetar för att vinna fördelar för enskilda och för staten som helhet. Vi underlättar för alla medarbetare att känna till målen för verksamheten och ta initiativ utifrån sina respektive roller. Grunden för detta är att vi lever upp till våra värdeord: öppenhet, samverkan och professionalism.

Målbilden innebär att: _____

- *Omvärlden har högt förtroende för oss och god kännedom om vår roll, vilket skapar rätt förväntningar och underlättar samverkan.*
- *Vi har en kultur som uppmuntrar oss att kontinuerligt ompröva och utveckla verksamheten mot ökad nytta och effekt.*
- *Vi har ett ledningssystem som hjälper oss planera och följa upp verksamheten ur alla relevanta perspektiv.*
- *Vi använder långsiktig planering, effekthemtagning och fördelning av resurser för att kunna göra övergripande och fleråriga satsningar.*
- *Vi är en modern myndighet med en genomtänkt kombination av fysiska och digitala arbets- och mötesplatser.*
- *Vi har en kompetensförsörjning som gör att vi kan anpassa oss till nya förutsättningar och arbeta på ett sätt som gör att vi når våra mål.*

Så når vi målbilden: _____

Vi agerar som en myndighet utifrån våra gemensamma målbilder och externa behov. Vi ser vår verksamhet som ett sammanhängande system där vi gör medvetna val i verksamhetsutveckling och resursfördelning samt utnyttjar den digitala utvecklingens möjligheter.

Agenda 2030 – Globala målen

5.C Skapa lagar och handlingsplaner för jämställdhet, 10.3 Säkerställ lika rättigheter för alla och utrota diskriminering, 12.7 Främja hållbara metoder för offentlig upphandling, 13.2 Integrera åtgärder mot klimatförändringar i politik och planering, 16.6 Bygg effektiva, tillförlitliga och transparenta institutioner

Våra samlade strategier

Strategiska planen hjälper oss att i samverkan med andra skapa värde som ger effekt för kulturarvet i samhällsutvecklingen. Under varje målbild har vi formulerat en strategi för hur vi når den. De samlade strategierna kombinerar våra kompetenser, förmågor och verktyg.

Våra samlade strategier för att nå målen 2024:

- *Vi agerar som en myndighet utifrån våra gemensamma målbilder och externa behov. Vi ser vår verksamhet som ett sammanhängande system där vi gör medvetna val i verksamhetsutveckling och resursfördelning samt utnyttjar den digitala utvecklingens möjligheter.*
- *Genom nationell överblick, samverkan och kunskapsunderlag påverkar vi aktörerna och deltar i samhällsbyggnadsprocessen så att kulturmiljöns värden tas till vara.*
- *Genom att förstå hur informationsförsörjningen i samhället fungerar, ser vi till att kulturarvsinformation finns där den behövs och gör skillnad vid beslutsfattande och kunskapsuppbyggnad.*
- *Genom kunskapsuppbyggnad, praktisknära utvecklingsarbete och samordning av digitaliseringsarbetet utmanar vi landets kulturarvsaktörer att tillsammans utveckla musei- och kulturarvsarbetet.*
- *Genom att arbeta systematiskt med styrmedel och arbetssätt, utvecklar och stödjer vi musei- och kulturarvsarbetet samt stärker de kulturhistoriska värdena i samhällsbyggnadsprocessen.*

